Šira Chadadová & Amos Oz

SKOK DO PRÁZDNÉHO BAZÉNU

Přeložila **Lenka Bukovská**

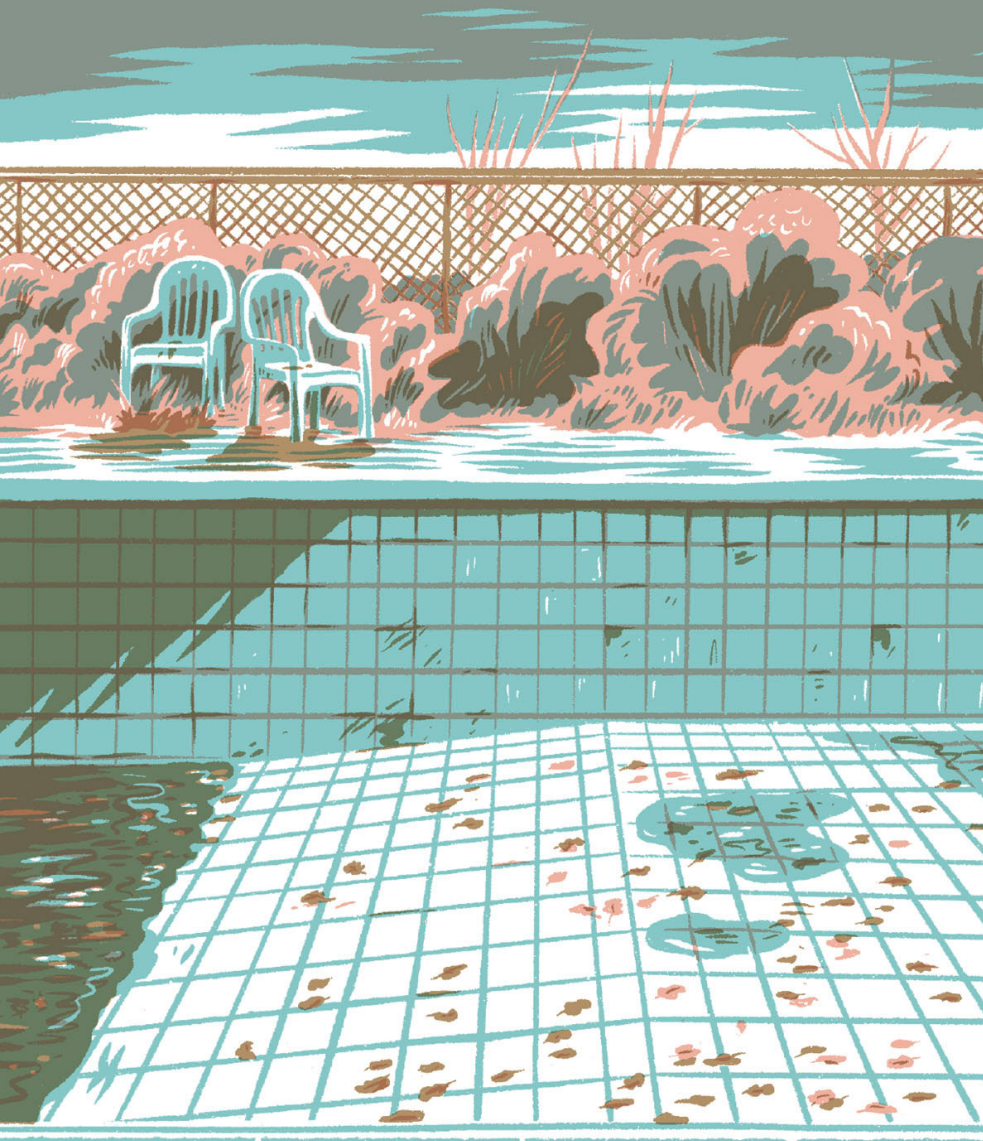

Skok do prázdného bazénu

Vyšlo také v tištěné verzi

Amos Oz & Šira Chadadová

Skok do prázdného bazénu – e-kniha
Copyright © Paseka s.r.o., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Amos Oz & Šira Chadadová

SKOK DO PRÁZDNÉHO BAZÉNU

Přeložila **Lenka Bukovská**

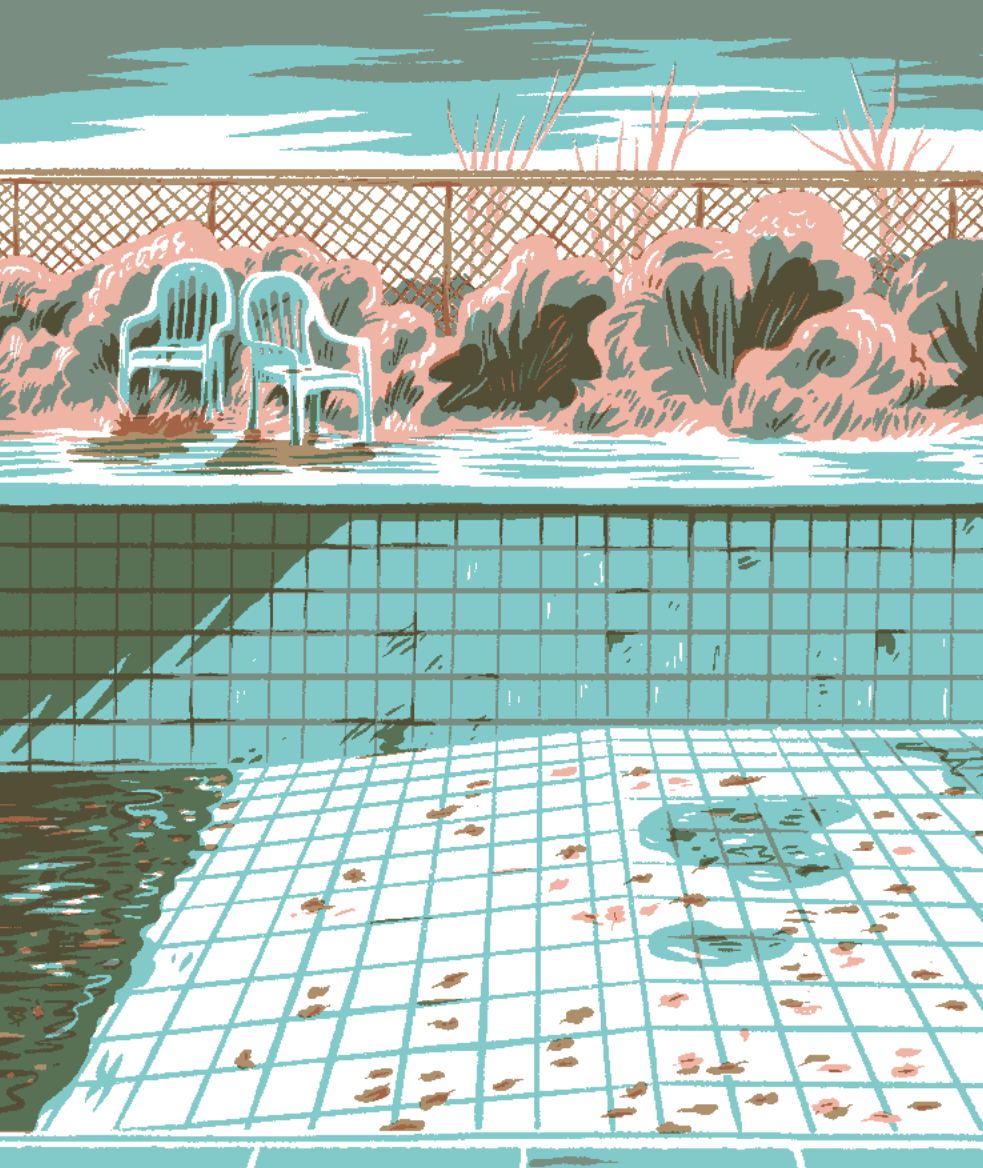

pa
se
ka

Amos Oz & Šira Chadadová

Amos Oz & Šira Chadadová

SKOK DO PRÁZDNÉHO BAZÉNU

Šest rozhovorů o psaní,
lásce, pocitech viny
a jiných radostech

Přeložila Lenka Bukovská

WHAT'S IN AN APPLE?
Copyright © 2018, Amos Oz and Shira Hadad
All rights reserved
Translation © Lenka Bukovská, 2021
Cover © Jindřich Janíček, 2021

ISBN tištěné knihy: 978-80-7637-163-7
ISBN ePUB: 978-80-7637-221-4
ISBN MOBI (Kindle): 978-80-7637-223-8
ISBN PDF: 978-80-7637-222-1

OBSAH

Předmluva **11**

Srdce probodnuté šípem **13**

Občas **45**

Vlastní pokoj **83**

Když vám bijí dítě **105**

Co žádný spisovatel nemůže udělat **127**

Semafory už se přepínají bez nás **147**

PŘEDMLUVA

Na jaře roku 2014, v době, kdy jsem Amosi Ozovi redigovala knihu *Jidáš*, jsme si začali povídat. A když v létě téhož roku román vyšel, zjistili jsme, že jsme náš rozhovor ještě neuzavřeli. Dál jsme se scházeli u Amose doma a povídali si o knihách a spisovatelích, o inspiracích a vlivech, o spisovatelských zvyklostech a pocitech viny, o manželství a rodičovství. Po pár týdnech jsme se z obýváku přesunuli do pracovny a na stůl mezi sebe položili diktafon.

Nahráli jsme desítky hodin rozhovorů, z nichž vznikla tato kniha. Rozhovory v ní neuvádíme v pořadí, v jakém se uskutečnily, a kapitoly nejsou přepisy jednotlivých setkání. Opakovaně jsme se vraceli k tématům, která nám nedávala spát, přidávali jsme, krátili a spojovali tam, kde se části rozhovorů prolnuly. A během společné práce jsme se spřátelili. Kapitoly této knihy nejsou žádná interview, jsou výsledkem dlouhodobého dialogu a projevem důvěrného přátelství.

Mnoha témat jsme se vůbec nedotkli. Ani jeden z nás neměl v úmyslu vytvořit knihu, která by přinesla vyčerpávající výpověď. V létě 2017 vyšel soubor esejů *Milí fanatici*. Tři jeho kapitoly se částečně překrývaly s některými našimi politicky laděnými rozhovory, proto jsme se rozhodli je z této knihy vypustit. Jiné pasáže, které mají esejističtější povahu než texty obsažené v této knize, jsme zařadili do jiné publikace, která by měla vyjít v příštím roce. Tak vznikla osobní, biografická kniha *Skok do prázdného bazénu* – jeden z možných portrétů Amose Oze, jak jsem ho měla příležitost v posledních letech poznat.

Šira Chadadová
Květen 2018

SRDCE PROBODNUTÉ ŠÍPEM

Co je pro vás impulsem k psaní?

Na dvoře jeruzalémského gymnázia Rechavja rostl eukalyptus a do jeho kůry někdo vyryl srdce probodnuté šípem. V tom srdci rozděleném šípem stálo v každé části jedno jméno: Gadi – Ruti. Vzpomínám si, že už tehdy, to mi mohlo být tak třináct, jsem si pomyslel: Tohle určitě udělal Gadi, a ne Ruti. Ale proč to dělal? To nevěděl o svojí lásce k Ruti? Nebo o jeho lásce nevěděla ona? Myslím, že už tehdy jsem si říkal: Možná ten Gadi kdesi v hloubi duše tušil, že stejně jako všechno ostatní, i tahle láska jednou skončí. A chtěl, aby po ní něco zůstalo. Aby po ní zbyla nějaká památka. A s potřebou vyprávět příběhy nebo je psát je to dost podobné – touha vyrvat alespoň něco ze spárů času a zapomnění. A také přání dát druhou šanci něčemu, co by už druhou šanci nikdy nedostalo. Ano, impulsem k psaní je pro mě mimo jiné i přání zachovat něco, co by jinak beze stopy zmizelo – a vůbec se nemusí jednat o osobní zážitky. Nikdy jsem například nebydlel v podnájmu v podkroví starého domu a nebyl placený za to, abych dlouhé hodiny konverzoval s chromým starcem jako Šmuel Aš v *Jidášovi*. Nic takového jsem nezažil. Ale v Jeruzalémě žili lidé, kteří mluvili trochu jako Geršom Wald. Žili a už nežijí. A jedním z mých přání bylo, aby se na tohle nezapomnělo. Na tenhle Jeruzalém se zapálenými vzdělanci rozkročenými mezi

Brennerem a Tanachem, mezi Ben Gurionem a Nietzschem, mezi Dostojevským a Žabotinským.

Máte pocit, že se vaše motivace k psaní s léty mění, anebo zůstávají v základu stále stejné?

Nevím, Širo, myslím, že jsou stále stejné, ale jistý si nejsem. Skoro nikdy nekladu sám sobě otázku, co mě motivuje psát. Když se tady před pátou ráno po návratu z procházky prázdnými ulicemi posadím s prvním šálkem kávy, nikdy se sám sebe neptám na motivaci. Prostě píšu.

Ale otázku, odkud se daný příběh bere, si kladete?

Ano. To ano. Někdy si ji kladu, ale ne vždycky na ni dovedu odpovědět. Povím vám něco, co s vaší otázkou souvisí. Kdysi jsem přeložil báseň ruské básnířky Anny Achmatovové, překládal jsem ji z angličtiny, z převodu Stephena Berga, protože rusky neumím. A ta báseň docela úzce souvisí s tím, na co jste se teď ptala. Kdysi jsem si ji přepsal na stroji, v době, kdy ještě nebyly počítače. Končí takhle:

A někdy sedím. Tady. Od zamrzlého moře
sem otevřenými okny vane vítr. Nevstanu,
nezavřu. Dovolím větru, aby se mne dotýkal. Mrznu.
Červánky nebo svítání, stejná oslnivě zářící oblaka.
Hrdlička mi zobe pšeničná zrnka z natažené dlaně
ten nekonečný prostor bělostných stránek
navršených na mém stole –
Jakýsi nejasný, osamělý pud zvedá mou pravou ruku a vede ji,
je mnohem, mnohem starší, než jsem já, snese se na mne,
lehce jako mrknutí víčka, bezbožně, a já začínám psát.

To je krásné.

Nejsem překladatel, ale tuhle báseň jsem si z angličtiny přeložit chtěl. Možná je v ruštině mnohem krásnější, kdo ví.

Občas se sám sebe ptám, odkud se příběhy berou, a vlastně si nedovedu odpovědět. Víte, dobře si uvědomuji, že se celý život chovám jako špión. Píšu o tom v *Příběhu o lásce a tmě*. Poslouchám cizí rozhovory, pozoruji cizí lidi, ať už jsem v čekárně u lékaře nebo na nádraží či na letišti – nikdy si nečtu noviny. Místo toho dávám pozor, o čem si lidé povídají, kradu útržky rozhovorů a doplňuji si je. Nebo si prohlížím, jak jsou lidé oblečení, jaké mají boty – boty mi toho o člověku vždycky hodně prozradí. Dívám se na lidi. Poslouchám.

Můj soused v kibucu Chulda, Meir Sibahi, říkával: Vždycky když procházím kolem okna, za kterým Amos Oz píše, na chvilku se zastavím, vytáhnu hřeben a učešu se. Kdybych se měl objevit v nějaké Amosově povídce, tak ať jsem tam učesaný. Zní to logicky, ale takhle já nepracuji. Vezměte si takové jablko. Z čeho je? Co ho utvářelo? Voda, země, slunce, jabloň a trocha hnoje. Ale ničemu z toho se nepodobá. Vzniklo díky nim, ale nepodobá se jim. A s příběhy je to stejné, utváří je to, s čím se člověk setkal, co zažil, co zaslechl.

Mým prvotním impulsem bývá touha uhodnout, jak bych se cítil na místě toho druhého, jak bych se cítila na místě té druhé. Co bych si myslel? Co bych chtěl? Za co bych se styděla? Co bych si třeba nepřál, aby o mně kdokoli věděl? Jak bych se oblékal? Co bych jedla? Tohle mě zajímalo odjakživa, ještě dřív než jsem začal psát, od dětství. Byl jsem jedináček a neměl jsem kamarády. Rodiče mě s sebou vodili do kavárny v Ben Jehudově ulici a slibovali